

İşte Millî İdrak..

“Bütün Satıcılar Kendisini

Hükûmetin Memuru Sayıyor..

Bizde de bütün tüccar, satıcı müstahsil kendisini böyle sayarsa yenemeyeceğimiz çetinlik kalmaz..

ETEM İZZET BENİCE

Doktor Refik Saydam nizamı bir milletin tabii olacağı harp iktisadi şartlarını ikame etmek, bu şartlar içinde dünya buhranını en az kaygı ile atlattık yoluma gitti. Fakat, devlet bünyesi, organizasyon eksikliği merhumu tuttuğu gidis yolunda çok yordu ve bunalttı!

Şükri Saracoğlu, devlet otoritesini (halk - devlet) işbirliği halinde kullanmanın, millî idrak ve şuur muhasebesine dayanmanın tedbir ve şartları içindedir.

Her iki sistemin de desteği karşılıklı iyi niyet ve anlayıştır. Bir taraf ne kadar iyi organize olursa olsun karşı taraf iyi niyet ifadesi içinde bulunmazsa muvassalatı muvaffak değildir. Yine bir taraf ne kadar bol iyi niyet sahibi bulunursa bulunsun, ne derece serbestlik taraftarı olursa olsun mukabil iyi niyet ve olgun anlayış alamazsa matlub başarıya varamaz.

O halde, Şükri Saracoğlu'nu iktisadi politikasında muvaffak kılaacak, Türk vatanını harbin darlıklarından koruyacak birinci şart: Verdiği geniş imkânların, gösterdiği hudutsuz iyi niyetin halk, müstahsil, tüccar ve satıcı tarafından mükemmel bir anlayış ve karşılıklı iyi niyet ve hareket göstermesi ile karşılansın. Yeni Hükûmet Reisinin tutumu geçmişle bir mukayese ölçüsüne tabii tutulursa pek çok noktalar da lehte ve aşikâr bir tebeddül kaydedir. Bu, memleketin ferahlığı, halkın rahatlığı bakımından büyük ve ımtihânî bir kazançtır. İktisadi maddelerinin bazılarının geçen devreye nazaran fiyat tereffülüne maruz kalmaması ve halkın maaşlarını tazyik etmesi ise hükûmetin iktisadi politikasında değil, ticaret âleminde yer alanlardan bir kısmının fazla kazanç hirsına düşmesinden, hükûmet politikası aleyhine muhtelif oyunlara başvurmamasından doğmaktadır.

O halde pahalılık - tabii sebepler dışında - anormal, gayrimuşru ve gayrimazmurdur. Bu gayrimuşruluğu ortadan kaldırmak için iki hareket mühterri daima ayakta duracaktır: Hükûmet ve belediyeler mürakabesi, halkın şuur ve yardımı.

Zamanla, sıkı takiple, mürakabenin artırılması ile, halk, tacir, satıcı, müstahsil safılarında davanın mahiyet ve manasının gündün güne anlaşılmaması ve devamlı bir telkin ile aydınlanması ile çok müstahsil neticeler alınacağına inanmak lazımdır. Yine bütün bunlarla beraber «muhtekir, istifci, vurguncu» su ve bu gibi gayrimuşru ve gayrimazmur kazanç erbabını en ağır ve şiddetli bir takibe maruz bırakmak gerekecektir, gerek hale girmiştir. Bu durum içindeyiz.

Fakat, herşeyden önce şu cümleyle dikkat:

“Bütün satıcılar kendisini hükûmetin bir memuru sayıyor..”

Bu, Londra'dan buraya akseden bir cümledir. Bu cümle bugünkü dünya hereticimci içinde fert fert bir milletin en yapması lazım geldiğini en iyi anlatan, vuzuha ifade eden ve milletlerin gidisine remiz ve rahber olmak gereken bir fikir ve prensip manzumesinin bir özetidir. İşte, Şükri Saracoğlu kabinesinin ikame etmek istediği iş ve iktisat politikasının ruhu da budur ve millî idrak bu prensip ruhunun kavranmasındadır. İngilizlerde olduğu gibi bizde de bütün tüccar, satıcı, müstahsil kendisini böyle sayar, böyle vazifelendirirse yenemeyeceğimiz hiç bir çetinlik, hiçbir dava kalmaz.

O halde, herşeyin başında ve sonunda en kuvvetli dayanak geliş millî seciye ve idrak ölçüsü içine giriyor. Türk milleti; Türk vatanının selâmet ve saadeti için korumak yolunda milletlerin hayat kabiliyetlerini imtihana çeken bu kıyamet günlerinde resitliğini isbata muhtaç olmayan yüksek bir millettir. Fert fert ruhunun enginliğine hâkim vatansever özümünü ortaya koyduğumuz gün muhakkak ki, pahalılığın maskesini yüzünden düğümlemiş, gayrimuşruluğun ve gayrimazmurluğun hançerini elinden almış bulunacağız.

İşte devanın muhasebesi ve şuur, işte millî hedef, işte pahalılığa karşı mücadele silâhı!

ETEM İZZET BENİCE

Amiral Namura öğleden sonra geliyor

Yarın Ankara'ya gidecek

Amiral Namura ile bir kontramiralden mürekkep bir Japon askeri heyeti bugün öğleden sonra hususî bir tayyare ile Berlin'den şehrimize gelecek ve bu akşam şehrimizde kalarak yarın Ankara'ya gidecekler.

Heyet hükûmet erkânımızla temastan sonra şehrimizden tayyare ile hareket ederek Balkan hükûmet merkezlerini ziyaret edecektir.

Şevki Berker bu sabahki trenle Sofya'dan geldi

Hariye Vekâleti Umumi Kâtipliğine tayin edilen Sofya Elçisi Şevki Berker bu sabahki trenle Sofya'dan şehrimize gelmiş, Tokathyan oteline inmiştir.

Yeni Umumi Kâtip şehrimizde bir müddet istirahatından sonra yeni vazifesine başlamak üzere Ankara'ya gidecektir.

Kumaşçı Brod hakkında yeni bir tahkikat

İzmir'de yaptırılan kumaşlar İstanbul'a getirilmiş, sonra tekrar İzmir'de satılmış!

Sultanahmet'te maruf kumaşçı Simon Brod ve tezgâhları David, mağazalarında mühim miktarda mal bulunduğu halde Anadolu'ya gelen bir müstahsil mal vermemişler ve yapılan arastırılarda gizli kumaşlar bulunarak her iki de devlet olmuştur.

Milli Koruma Müddetumumîliği yaptığı tahkikatta Brod müessesesinin yeni bir hâletini meydana çıkarmıştır. Simon Brod, İzmir'deki bir mensucat fabrikasına ımaratladığı kumaşları şehrimize getirmiş ve tekrar İzmir'e göndererek orada jak Novaro kenârde birisine yüksek fiyala satmıştır. Kumaşların İstanbul'a gelip gitmesi, sırf fiyat yükseltmek için yapılan bir hile telâki edilmiş ve bu iş hakkında da tahkikata başlanmıştır.

Stalingrad Düştü mü?

Bu sabahki haberlere göre, sokak muharebeleri hâlâ şiddetle devam ediyor

Şehrin müdafileri yeniden takviye kuvveti aldılar

Ruslara göre, vaziyette bir değişiklik yok!

Londra, 18 (A.A.) — «B.B.C.» Rusya'dan gelen en son haberlere göre, Stalingrad'da esaslı değişiklik olmamıştır. Çarpışmalar Mozdok'a da devam ediyor. Tebliğdeki else göre, Stalingradın Şimal Batısında Rus mucahil hücumlarıyla durum düzeltilmiştir. Düşmanın her ne pahasına olursa olsun, müdafilerin mukavemetini kırmak maksadıyla yaptığı hücumlar devam ediyor. Almanlar şehir sokaklarına girmeye muvaffak olmuşlardır. Şimdi şiddetli sokak muharebeleri oluyor.

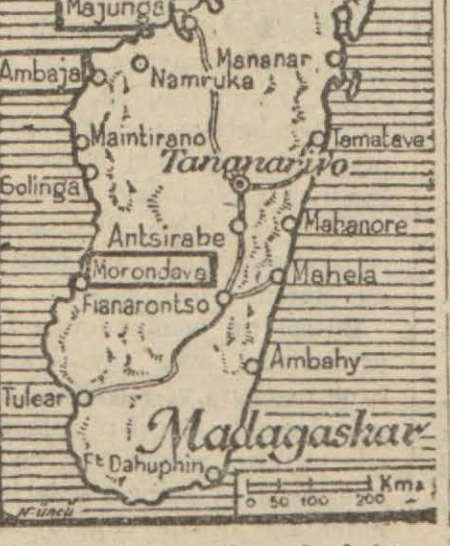
Bir Rus birliği iki günde 54 Alman tankını imha etmiş ve 1500 Alman öldürmüştür.

Röyterin Moskova'dan bildirdiğine göre, bir kısım Almanlar şehrin dışındaki siperlerdedir. Şehir henüz sarılmamıştır. Ruslar, herbin şu şiddetli dakikalarında takviye kuvvetleri almaktadırlar.

Kafkasyada Mozdok'ta düşman hücumları taratedilmiş, Almanlar meskün bir mahalden çıkarılmıştır. Novorossk'in Cenup Doğusunda düşman hücumları püskürtülmüştür. Karadenizde iki Mihver mayın ge- (Devamı Sa: 3, Sü: 5 de)

Madagaskar'da muharebeler tekrar başladı

Umumî Vali İngilizlerin şartlarını kabul etmedi

Muharebenin tekrar başladığı Madagaskar adasını gösterir harita

Londra, 18 (A.A.) — «B.B.C.» Vasi Radyosu, henüz teyit edilmemiş beraber, Madagaskar Umumi Vahisi Annet İngiliz tekliflerini reddetmiş ve Fransız kuvvetleri yeniden mukavemetle başlamıştır.

İngilizler Tananarivy şehrine 270 kilometre mesafede bulunan Mahasin-cop şehrine varmışlardır.

Macar semalarında yangın çıkaran bombalar

Londra 18 (A.A.) — B.B.C. Macar radyosu merkezlerinden kurtulmuş birçok düşman balonlarının Macaristan semalarında uçtuğunu bildirmiştir. Yakıcı maddelerle dolu olan bu balonlar yere inince kendiliklerinden yanmaktadır.

Sokak muharebelerinde Alman askerleri

Lüksemburgda bir kısım halk Almanya'ya gönderilecek

Son nümayiş üzerine idamlar yapıldı

Londra, 18 (A.A.) — «B.B.C.» Lüksemburgda yapılan büyük nümayiş üzerine, buradaki halkın büyük bir kısmı başta yere gönderilecektir. Bu alimler, bütün etrafı ile birlikle Almanya dahilinde istân edilecektir.

Nümayişin başında bulunanlardan bazıları idam edilmiş, bazıları da mahkemeye verilmiştir. Nümayiş, Lüksemburg Almanya'ya ihaka üzerine yapılmıştır.

Kömür Narhı Kaldırılmıyacak

Kömürçülerin müracaatı reddedildi

Kömürçüler belediye iktisat müdürlüğüne müracaat ederek kömür fiyatları üzerindeki narhın kaldırılmasını istemişlerdi. İktisat müdürlüğü bu müracaatı tetkik ederek bugün için narhın kaldırılmasını icap ettirecek bir vaziyet görmemiş ve teklifi reddetmiştir.

Makarna, Bisküvi ve hamur işleri imaline müsaade ediliyor

Ekmek 17 kuruşa satılacak

Belediye iktisat müdürlüğü, fırıncılara ekmeğe zam yapılması hakkındaki taleplerini muvaffak bulmuş ve 600 gram ekmeğin 16 kuruştan 17 ye çıkarılması icap ettiğini tesbit ederek bu husustaki kararını tasdik için daimi encümenine göndermiştir. (Devamı Sa: 3, Sü: 6 da)

Norveç kıyılarında 20 gemi batırıldı

Londra, 18 (A.A.) — Norveç ablakası gidiye saldırılmaktadır. Son hafta zarfında 20 Alman gemisinin batırıldığı söylenmektedir.

Cebelüttarik limanı önünde Mihvercilerin bir denizaltısı

Alarm yarım saat kadar devam etti

Lahena, 18 (A.A.) — Bir düşman denizaltısının İngiliz üssüne taarruzu üzerine Cebelüttarik'da dün bütün gün süren bir faaliyet gözle çarpmıştır. Tehlike işaretleri gece verilmiştir. Bir çok projektörler ışıklarını derhal caprazlamışlardır. On, on iki kadar seri hücum botu boğazda dolmaya başlamış ve dört tayyare havalanmıştır. Tayyareler ve hücum botları tarafından atılan su altı bombalarının patladığı işlenmiştir. Alarm yarım saat sürmüştür. Söylendiğine göre denizaltı Malaya zirhisi ile iki kruvazörün ve bir çok mürtibin bulunduğu liman mahallinin bir kaç metre önünde görülmüştür. Denizaltıya hiç bir mermi isabet etmediği zannedilmektedir.

Sihhiye Vekili bu sabah geldi

Sihhiye Vekili Dr. Hulûsi Alataş bu sabahki trenle Ankaradan şehrimize gelmiştir.

Ankara ekspresi yollarda bazı karşılaşmalar yüzünden bu sabah kırk beş dakika rötarla Haydarpaşaya saat dokuz elli beş geçe varmıştır.

Pamuklu tevziatı teşmil ediliyor

Yerli Mallar Pazarları bulunan diğer bütün şehirlerde de pamuklu tevzi edilecek

Beşiktaşta da şube açılacak

Sümer Bank Yerli Mallar Pazarları birinci pamuklu tevziatını bu ayın başında bitirdi ve satış durduruldu. Bu devre zarfında, İstanbul'da, satış bazarına beş metre hesabıyla muhtelif pamuklu çeşitlerinden dört buçuk milyon metre tevzi edilmiş bulunmaktadı.

Pazarlar, İkinci pamuklu tevziatına başlamak üzere hazırlara devam etmektedir. Bu tevziata önümüzdeki ay sonunda başlanılabilecektir.

Yerli Mallar Pazarları Müdürlüğü, bu devre pamuklu tevziatının, mağazaların bulunduğu bütün şehirlerde teğmilane karar vermiştir. Bu tevziat, mağazaların bulunduğu bütün şehirlerde aynı zamanda başlanacak ve

aynı usulle yapılacaktır. Tevziat miktarı 4 veya 5 metre olacaktır.

Yerli Mallar Pazarları, bu sene mektebe giren yeni yatılı talebeye, mektep müdürlüklerinden gelecekleri ihtiyas vasıkalariyle, on beş metre, yatılı mektep ihtiyasına elverişli pamuklu verecektir. Bu tevziatı yapabilecek şekilde mağazaların noksanlıkları tamamlanmaktadır.

Bursa, Elâzığa ve Beşiktaşta da birer şube açılması için hazırlara başlanmıştır. Mağaza mahalleri kiralatılmış, tesisat yapılmaya başlanmıştır. Beşiktaş'taki şube Birincişehrinin on beş günde açılacaktır. Diğer şubelerinde de tesisat bir aya kadar tamamlanacak ve derhal açılacaktır.

Bakırköyünde 18 yaşında bir genç tüfekle öldürüldü

Dün gece Bakırköyünde üzümlü hırsızlığı yüzünden feci bir cinayet işlenmiş, 18 yaşında bir çocuk tüfekle öldürülmüştür. Hâdisse gece yarısından sonra saat 2,30 da olmuştur. Halit isiminde biri yanına aldığı dört arkadaşla beraber ve bir araba ile Bakırköy civarındaki bir köye gitmişler ve (Devamı Sa: 3, Sü: 5 de)

İngiltereyi bombalamaya giden 2 uçak

Londra, 18 (A.A.) — İki Alman uçağı dün Cenup sahilinde bir İngiliz şehrine taarruz etmeye yeltenmişse de uçakların birer tarafından geri atılmış ve Fransa sahilinde düşürülmüştür.

Rabat'ta da bir gece akını yapılmıştır.

Amerikan denizaltıları, Uzak Doğuda yeni muvaffakiyetler elde etmişlerdir. 2 büyük taşıt ve bir devriye gemisi batırılmış ve 3 nakliye ile bir savaş gemisi de hasara uğratılmıştır.

Ecnebî nakliyat şirketleri pahalılıkta âmil oluyorlar!

Bunlar fazla masraf alarak ithalat eşyasının maliyetini yükseltiyorlarmış!

Avrupadan simendörler, golya veya motorlerle gelip gümrük ve liman anbar ve antepolarına konan ticari eşyaların tabii olduğu masraflar tariflerle tashit edilmiş olduğu halde bazı muvassatların ve bilhassa ecnebî nakliye şirketlerinin Türk tacirlerinden bu tarifler haricinde fazla ücretler aldıkları nazarı dikkati çekmiştir.

Münakaşat Vekâleti bilhassa bu hususun ihtilâfı tacirlere tamim edilerek tereddüt ettikleri masraf ve faturalarını liman harçlarına daima kontrol ettirmeleri lüzumuna ve bu suretle eşya fiyatlarının lüzumsuz yere yükselmesini bir dereceye kadar önüne geçilebileceği noktasına nazarı dikkatlerini celbedilmesini olâkadarına bildirmiştir.

Rüzgâr satıyorum!

NECİP FAZIL KISAKÜREK

Nasrettin Hocanın nasıl rüzgâr sattığını bilirsiniz! Dağın tepesine hasardan bir perde oturtmuş.. Rüzgâra ihtiyacı olana, evinin istikametine doğru bir perdeden bir delik açar; böylece rüzgâr, yâni hava cereyanı satarmış..

Filan, falan.. Ben de rüzgâr, yâni hava cereyanı satmaya karar verdim! Nasrettin Hocanınkinden daha parlak olan buluşum: Sizi, İstanbulun yedi tepesinden biri üzerine çıkmaya davet ediyorum! Buyurunuz, tepeye çıkınız! O rada mutlaka bir hava cereyanı bulacaksınız!

Kollarınızı makas gibi açıp ufukları kucaklayınız; ve cigerlerinizin aldığı kadar içinize hava çekiniz! Bu havayı, sudan ve ekmeğin müstahni Hind fakirlerinin, marifete erişmek için yaptıkları gibi dakikalarca içinize hap-

sediniz! Sonra nefesinizi koyuveriniz ve avaz avaz haykırınız: — Oh Yarabbin! Sana şükürler olsun! Kullarına verdığın bir maddeyi, arada hiçbir tavassut ve delâlet olmaksızın elip verebiliyorum! Eğer rüzgâr ve hava temin etmek için olsun, en küçük bir insan emeğine, meselâ Nasrettin Hocanın hasır yerdesinde delik açacak kadar tedbir ihtiyacı olmasaydı, kimbilir şimdi rüzgârın okkası, arşını, çifti veya tanesi kaçta çıkmış bulunurdu! O zaman havayı da, belki mangal kömürüne beraber, (okşın) balonları içinde dışarıdan getirtmekten başka çare kalmazdı! Bunu yapınız efendim; şaka etmiyorum, bunu yapınız! Ve Allahın size verdiği bir maddeyi arada hiçbir tavassut ve delâlet olmaksızın böylece temin edebildiğimizi şuurlandırmak için, bedava tarafından benden satın almış olunuz!

KISACA

Hey Allahım !..

Elkonma.. tedbirlerimin şiddetle aleyhinde bulunan ve merhum Refik Saydam hergün bir açık mektup sunan Ahmet Emin Yalman'ın gazetesi şimdi pirince elkonulmasından ötürü piyasamı memnunluğumu ve kendi memnuniyetini belirtiyor. Bizim mahuda, — Ne dersin üstad?, — diye sordum da, gülerek: — Hey Allahım!.. derim.. Demekle iktifa etti. A. ŞEKİB

117.

